

RAAD VAN STATE, AFDELING BESTUURSRECHTSPRAAK

IXe KAMER

A R R E S T

**nr. 218.707 van 29 maart 2012
in de zaak A. 201.696/IX-7411**

In zake : Walter VAN OOSTEN
 bijgestaan en vertegenwoordigd door
 advocaat Hugo Coveliers
 kantoor houdend te 2018 Antwerpen
 Edelinckstraat 17
 bij wie woonplaats wordt gekozen

tegen :

de BELGISCHE STAAT, vertegenwoordigd door de minister
van Justitie
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Emmanuel Jacobowitz
kantoor houdend te 1160 Brussel
Tedescolaan 7
bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van het beroep

1. Het cassatieberoep, ingesteld op 12 september 2011, strekt tot de nietigverklaring van “de beslissing van de Commissie voor de Gerechtskosten, rolnummer 969-2010, [...] uitgesproken 2 augustus 2011 waarbij de factuur ingediend door [Walter Van Oosten], dienstverlenende persoon, verminderd werd van 32.901,97 Euro tot 21.936,04 Euro, telkens BTW inbegrepen”.

II. Verloop van de rechtspleging

2. Het cassatieberoep is toelaatbaar verklaard bij beschikking van 26 september 2011.

De verwerende partij heeft een memorie van antwoord ingediend en de verzoeker heeft een memorie van wederantwoord ingediend.

Eerste auditeur-afdelingshoofd Robert Vander Elstraeten heeft een verslag opgesteld.

De verzoeker heeft een verzoek tot voortzetting van het geding ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 26 maart 2012.

Staatsraad Jeroen Van Nieuwenhove heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Hugo Coveliers, die verschijnt voor de verzoeker, en advocaat Emmanuel Jacobowitz, die verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

Eerste auditeur-afdelingshoofd Robert Vander Elstraeten heeft een met dit arrest eensluidend advies gegeven.

Er is toepassing gemaakt van de bepalingen op het gebruik der talen, vervat in titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973.

III. Feiten

3.1. Op 14 november 2008 wordt de verzoeker door C. Cloostermans, onderzoeksrechter in de rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen, aangesteld als deskundige in strafzaken in het dossier R.S. Met deze aanstelling wordt de aanvulling beoogd van een eerder deskundigenverslag van de verzoeker van 3 september 2007.

3.2. Op 1 december 2009 legt de verzoeker zijn deskundigenverslag neer en op dezelfde datum bezorgt hij zijn ereloon- en kostenstaat voor een bedrag van 32.901,97 euro.

3.3. Bij een aangetekende brief van 5 maart 2010 deelt de gemachtigde van de minister van Justitie mee dat het bedrag van de voornoemde ereloon- en kostenstaat gedeeltelijk wordt betwist. De tijd in rekening gebracht voor het uitvoeren van de opdracht en het aantal aangerekende bladzijden dactylografie worden met een derde verminderd. Het niet betwiste bedrag van de ereloon- en kostenstaat bedraagt 21.936,04 euro.

3.4. Bij een aangetekende brief van 25 maart 2010 stelt de verzoeker beroep in bij de Commissie voor de gerechtskosten tegen de beslissing van 5 maart 2010 tot vermindering van zijn ereloon- en kostenstaat van 1 december 2009.

3.5. Op 9 februari 2011 neemt de Commissie voor de gerechtskosten een tussenbeslissing, waarbij het beroep van de verzoeker ontvankelijk wordt verklaard en een bijkomend onderzoek ten gronde wordt bevolen. De dienstverlenende persoon wordt verzocht om mee te delen waarom hij een beroep deed op medewerkers en om een kopie van zijn initieel expertiseverslag te bezorgen.

3.6. Bij een brief van 5 april 2011 antwoordt de verzoeker op de hem gestelde vraag. Bij dit antwoord wordt onder meer een kopie van het verslag van 3 september 2007 gevoegd.

3.7. Op 2 augustus 2011 verklaart de Commissie voor de gerechtskosten bij de bestreden beslissing het beroep van de verzoeker ongegrond en beslist dat de factuur van de dienstverlenende persoon in rekening mag worden

gebracht voor een totaal bedrag van 21.936,04 euro, BTW inbegrepen. Deze beslissing is gemotiveerd als volgt:

“3.2. Onderzoek van de gegrondheid van het beroep

3.2.1. Aangerekend honorarium

3.2.1.1. Het voorliggende expertiseverslag dat werd neergelegd is een aanvulling op het expertiseverslag van 3 september 2007. Het betreft een antwoord op de replieken van de raadslieden van de heer R.H. Deze replieken zijn gebaseerd op het originele expertiseverslag dat werd opgesteld door de dienstverlenende persoon.

Het eerste expertiseonderzoek van 3 september 2007 werd opgedeeld in vier delen: X., privé-uitgaven, privéwerken en bedrijfsovernames. Aangezien het deel privéwerken geen voorwerp meer vormde van de replieknota van de heer H. werd dit ook niet opgenomen in het bijkomend onderzoek.

Uit de feitelijke vaststellingen blijkt dat een aanzienlijk aantal bladzijden van voorliggend expertiseverslag bestaat uit zuiver materiële gegevens die overgenomen zijn uit de in beslag genomen documenten en het strafdossier en niet de vrucht zijn van persoonlijke technische prestaties van de dienstverlenende persoon: zo wordt de opdracht herhaald, wordt een opsomming gegeven van de betrokken personen en ondernemingen enz. Volgende elementen blijken niet dienstig te zijn voor het bijkomende onderzoek en werden overgetypt van gegevens uit het oorspronkelijk onderzoek:

- De lijsten met betrokken personen en ondernemingen (p 3 – p 4) zijn in ieder deelverslag opnieuw opgenomen. Deze zijn overgenomen uit het eerste expertiseverslag en derhalve niet meer dienstig voor het bijkomend onderzoek.
- Het antwoord op de repliek van de raadslieden van de heer H. werd opnieuw opgedeeld in drie deelverslagen (X., privéuitgaven, bedrijfsovernames). In deze drie deelverslagen wordt de inhoud van de algemene repliek op de expertiseverslag onnodig over de drie deelverslagen herhaald (p7 - p15).
- Pagina 16 is op het bedrag van de schadevergoeding na voor alle drie de verslagen identiek.
- Het gehele expertiseverslag bestaat voor een groot deel uit het louter overnemen van de opmerkingen uit de replieknota's. Een loutere verwijzing naar de replieken had hier een veel efficiënter resultaat opgeleverd.
- Opgemerkt wordt dat in de origineel opgestelde expertiseverslagen van 3 september 2007 telkens veel tijd werd gespendeerd aan het overtypen van bankgegevens en boekhoudkundige documenten. Het is duidelijk dat deze trend voor het overnemen van niet dienstige tabellen en teksten zich voortzet in de bijkomende expertiseverslagen.

Die loutere opsommingen behoren geenszins tot de technische opdracht

die aan de dienstverlenende persoon werd toevertrouwd.

3.2.1.2. Er wordt eveneens vastgesteld dat een aantal onderzoeken die werden uitgevoerd door de dienstverlenende persoon niet kaderen in de strikte opdracht van de deskundige:

Deelverslag 'X.':

Op pagina 17 en 18 van het verslag 'X.' wordt vastgesteld dat dezelfde antwoorden/conclusies worden herhaald als deze opgenomen in het eerste expertiseverslag vanaf pagina 20 'Ons standpunt'. Hierbij wordt opnieuw verwezen naar de transfer van personeelsleden, de herkomst van het softwarepakket en de kosten die ten laste werden genomen van R.S. De maandelijkse facturatie die hiermee gepaard gaat werd eveneens overgenomen uit berekeningen van het eerste expertiseverslag pagina 26.

Vanaf pagina 20 tot en met 23 wordt in het expertiseverslag opnieuw ingegaan op de drie overeenkomsten van 12 mei 1997 die werden afgesloten tussen R.S. en L.M. Ook hier werd dezelfde conclusie herhaald als opgenomen op de pagina's 20, 21 en 48 van het eerste expertiseverslag.

Deelverslag Privé-uitgaven:

Op pagina 18 en 19 wordt de argumentatie uit de repliek enkel weerlegd door middel van een verwijzing naar de opgestelde tabel van de raadslieden waaruit blijkt dat alle kosten worden gefactureerd aan R.S.

Op pagina 20 werd opnieuw dezelfde conclusie herhaald als deze die werd gegeven op pagina 37 van het eerste expertiseverslag.

Bedrijfsovernames:

Ook hier bestaat een groot deel van het expertiseverslag louter uit het overnemen van passages uit de replieknota's.

Een groot deel van de drie deelrapporten bestaat louter uit het overtypen van gegevens uit de replieknota's. Tevens blijkt dat vele argumenten steeds worden weerlegd met dezelfde conclusies als deze die werden genomen in het eerste expertiseverslag. Dit blijkt ook uit het besluit van het expertiseverslag waarin wordt meegedeeld dat alle vaststellingen van het eerste expertiseverslag van 3 september 2007 bevestigd worden. Uit de voorliggende factuur blijkt dat een groot aantal uren werd besteed aan het hernemen van het initieel expertiseverslag.

3.2.1.3. De dienstverlenende persoon die aangewezen werd als deskundige in een strafprocedure dient in beginsel zijn opdracht zelf uit te voeren. Hij kan wel de hulp inroepen van derden of het onderzoek kan door andere specialisten worden uitgevoerd onder zijn controle (cf. Cass. 19 oktober 1936, R.G.A.R. 1936, 2250 en Cass. 23 januari 1990, www.cass.be). De organisatie van die medewerking moet hem echter toelaten om op ieder ogenblik de handelingen die worden uitgevoerd door derden, te controleren (P. Lurquin, *Traité de l'expertise en toute matière*, II, 1987, Bruylant, 47-48). De deskundige moet verantwoordelijk kunnen zijn voor de expertise alsook kunnen instaan voor de resultaten ervan. Indien hij daartoe

niet in staat is, moet hij de rechter verzoeken om een bijkomende deskundige aan te wijzen (zie o.m. H.D. Bosly en D. Vandermeersch, *Droit de la procédure pénale*, 2005, La Charte, 701-702).

Uit de voorliggende stukken blijkt dat er een wanverhouding bestaat tussen de prestaties uitgevoerd door de medewerkers en de dienstverlenende persoon zelf, waardoor zijn controlefunctie en verantwoordelijkheid voor de resultaten van de expertise in het gedrang komt.

De lezing van de factuur brengt duidelijk aan het licht dat de dienstverlenende persoon minder dan één derde voor zijn rekening genomen heeft van het totaal aantal aan de expertise bestede tijd. De dienstverlenende persoon bracht een totaal van 552u in rekening waarvan er slechts 146u30 door hemzelf werden gepresteerd.

Het overgrote deel van de boekhoudkundige stukken werd door de medewerkers van de dienstverlenende persoon onderzocht, die ongetwijfeld minder expertise en ervaring hebben dan de door de rechter specifiek aangewezen dienstverlenende persoon. Dit zal ongetwijfeld een invloed hebben gehad op de duur van de expertise.

Bij lezing van de aanwijzing van de dienstverlenende persoon blijkt geenszins dat andere personen mede aangewezen werden, noch dat de mogelijkheid werd vermeld om zich door derden te laten bijstaan.

Bij toepassing van artikel 3, 1ste alinea, Programmawet (II) van 27 december 2006, geeft de vorderende magistraat opdracht aan de dienstverlenende persoon, legt de draagwijdte ervan vast en bepaalt de termijn waarbinnen de opdracht moet worden voltooid.

3.2.1.4. Het aantal uren dat voor onderhavige opdracht werd in rekening gebracht is niet gerechtvaardigd. De neerslag van de werkzaamheden in het expertiseverslag laat toe te besluiten dat een normaal diligent expert een dergelijke opdracht zou hebben vervuld in een significant kortere tijd. Rekening houdend met wat voorafgaat, kon de gemachtigde van de minister van Justitie i.c. het totaal aantal aangerekende uren herleiden tot 146u30, wat hij niet deed. De Commissie zal hieruit geen voor de deskundige nadelige conclusies trekken.

Terecht heeft de gemachtigde van de minister van Justitie het bedrag herleid tot € 17.966,81, excl. BTW (punt 1.3.).

3.2.2. Aangerekende kosten

Er kan niet worden aangenomen, gezien de veelvuldige tabellen die in het expertiseverslag opgenomen werden, dat een dergelijk verslag eerst volledig met de hand werd uitgeschreven en pas daarna uitgetypt. Mocht dat het geval geweest zijn dient te worden opgemerkt dat dergelijke werkwijze zeer

arbeidsintensief en onefficiënt is en niet beantwoordt aan een adequate dienstverlening naar de gerechtelijke overheden toe. De gemachtigde van de minister van Justitie heeft terecht de vergoeding in rekening gebracht voor de dactylografie herleid tot € 162,15, excl. BTW (punt 1.3.).

3.2.3. Laattijdige neerlegging van het verslag

De gemachtigde van de minister van justitie kon de factuur herleiden wegens laattijdige indiening van het expertiseverslag. De aanwijzing van onderzoeksrechter Cloostermans dateert van 14 november 2008. Hij vordert de neerlegging van het expertiseverslag binnen de maand na aanstelling. De drie deelverslagen vermelden als datum van neerlegging 1 december 2009.

Bij toepassing van artikel 3, 1ste alinea, Programmawet (II) van 27 december 2006, geeft de vorderende magistraat opdracht aan de dienstverlenende persoon, legt de draagwijdte ervan vast en bepaalt de termijn waarbinnen de opdracht moet worden voltooid.

Na uitvoering van de opdracht heeft de magistraat een door de wet toegewezen controleopdracht, meer bepaald dient hij de kwaliteit van de verleende dienst en de gelijkvormigheid ervan met de tarifiering na te gaan (artikel 3, 2de alinea, Programmawet (II) van 27 december 2006).

De dienstverlenende persoon kreeg de schriftelijke opdracht om zijn expertiseverslag binnen de maand na de aanwijzing neer te leggen op het parket van de procureur des Konings, wat hij niet deed.

De dienstverlenende persoon stelt in zijn verzoekschrift dat hij de voorbije jaren zijn verslagen quasi altijd binnen de termijn heeft neergelegd.

De minister of zijn afgevaardigde beschikt over de bevoegdheid, overeenkomstig artikel 4, §2, alinea 1 van de Programmawet (II) van 27 december 2006, om een vaststelling door de magistraat te betwisten. Het kan enkel de bedoeling geweest zijn van de wetgever dat de minister van justitie of zijn afgevaardigde dit kon doen op dezelfde gronden als diegene waarop de vorderende magistraat zich kan stoelen en die vervat zijn in artikel 3, alinea 3 van de Programmawet (II) van 27 december 2006.

Rekening houdend met de tijd die i.c. verstreken is tussen de datum van aanwijzing (14 november 2008), de eerste daden van uitvoering van de expertise (5 juli 2009) en het neerleggen van de expertiseverslagen (1 december 2009) kon worden overgegaan tot een vermindering van de vaststelling.

3.2.4. Samenvatting

Het globale bedrag (honorarium en kosten) dat in rekening kon worden gebracht door de dienstverlenende persoon bedroeg € 21.936,04, BTW inbegrepen, in plaats van € 32.901,97, BTW inbegrepen”.

IV. Onderzoek van de middelen

A. Eerste middel

Standpunt van de partijen

4. In een eerste middel wordt de schending aangevoerd van artikel 6 EVRM.

De verzoeker argumenteert dat het deskundigenverslag bedoeld is voor alle partijen. Opdat het openbaar ministerie zich bij zijn eindvordering op geloofwaardige conclusies kan baseren, mag de analyse en de weergave van de elementen waarop die conclusies gebaseerd zijn, niet in het deskundigenverslag ontbreken. Wanneer de deskundige enkel zou mogen verwijzen naar bestaande documenten, kan men moeilijk de bewijskracht van dit deskundig onderzoek als voldoende beschouwen, omdat de partijen dan zelf de documenten zouden moeten gaan opzoeken. Aldus wordt het de partijen en vooral de verdachte erg moeilijk, zo niet onmogelijk gemaakt om kennis te nemen van alle elementen van het onderzoek, hetgeen indruist tegen artikel 6 EVRM.

5. De verwerende partij repliceert vooreerst dat de verzoeker geen belang heeft bij het middel omdat het geen weerslag heeft op de zaak: het gevaar dat de verzoeker aanhaalt heeft immers geen betrekking op hemzelf, maar op de partijen bij het geding. De vernietiging van de bestreden beslissing kan hem dan ook geen voordeel opleveren.

Ten gronde stelt de verwerende partij dat de overzichtelijkheid kan worden gewaarborgd door een eenvoudige verwijzing naar het stuk waarop

een bepaalde stelling of conclusie is gesteund. Het gegeven dat de partijen daarvoor zelf het dossier moeten raadplegen doet daar geen afbreuk aan, vermits van hen kan worden verwacht dat zij een dossier gaan inkijken waarbij zij betrokken zijn. De verzoeker stelt dan ook ten onrechte dat de goede weergave van bevindingen en conclusies hem ertoe verplicht heeft om alle feitelijke elementen in het verslag op te nemen. Overigens heeft de verzoeker geen conclusies opgenomen in zijn deskundigenverslag.

6. In zijn memorie van wederantwoord antwoordt de verzoeker dat hij wel degelijk belang heeft bij het middel. Een deskundige moet immers zorgvuldig optreden en er, mede gelet op zijn burgerrechtelijke aansprakelijkheid, voor zorgen dat het recht op een eerlijk proces van de verdediging niet wordt geschonden. De stelling van de verwerende partij zou tot gevolg hebben dat de coherentie en de volledigheid van het deskundigenverslag in het gedrang zouden komen. De deskundige moet ervoor zorgen dat alle documenten die hem worden toevertrouwd beschikbaar zijn voor de verdediging en dat de verdediging kan nagaan op welke stukken de deskundige zich baseert. Dit laatste is mogelijk doordat de deskundige zeer nauwkeurig in zijn verslag naar de stukken verwijst. De verdediging moet bovendien kunnen nagaan of het uitgangspunt van de deskundige overeenkomt met de exacte inhoud van de stukken, hetgeen alleen mogelijk is door in het deskundigenverslag deze inhoud woordelijk over te nemen.

Beoordeling

7. De vermindering van de ereloon- en kostenstaat van de verzoeker is gebaseerd op de vaststelling in de bestreden beslissing dat een aantal passages in het deskundigenverslag overbodig zijn. Uit de stelling dat die passages enkel zouden zijn ingegeven door de belangen van de partijen bij het geding waarin de verzoeker als deskundige werd aangesteld, kan niet worden besloten tot de onontvankelijkheid van het onderhavige beroep.

Het middel is bijgevolg ontvankelijk.

8. Anders dan de verzoeker voorhoudt, kan uit de bestreden beslissing niet worden afgeleid dat de analyse en de gegevens waarop de conclusies van de deskundige zijn gesteund, niet in het deskundigenverslag zouden mogen worden opgenomen. De Commissie motiveert haar beslissing onder meer aan de hand van het gegeven dat “een aanzienlijk aantal bladzijden van voorliggend expertiseverslag bestaat uit zuiver materiële gegevens die overgenomen zijn uit de in beslag genomen documenten en het strafdossier en niet de vrucht zijn van persoonlijke technische prestaties van de dienstverlenende persoon”.

Het in artikel 6 EVRM vervatte recht van de partijen op een eerlijk proces en het eruit voortvloeiende recht om op de hoogte te zijn van alle relevante stukken voor de beoordeling van het geschil, wordt op afdoende wijze gewaarborgd door in het deskundigenverslag voldoende nauwkeurig te verwijzen naar de dossierstukken waarop de vaststellingen en de analyses van de deskundige zijn gebaseerd. Dit recht wordt niet op onevenredige wijze beperkt doordat de partijen van die stukken kennis moeten nemen door het dossier te gaan raadplegen.

Het eerste middel is niet gegrond.

B. Tweede middel

Standpunt van de partijen

9. In een tweede middel wordt de schending aangevoerd van de scheiding der machten.

De verzoeker stelt dat de opmerking van de Commissie voor de gerechtskosten in de bestreden beslissing dat het “expertiseverslag aantoont dat

het onderzoek kennelijk niet voldoende adequaat werd uitgevoerd” manifest in strijd is met de artikelen 33, 144, 149 en 151, § 1, van de Grondwet. Indien het onderzoek niet adequaat zou zijn uitgevoerd, dan zouden de gerechtelijke instanties daarover opmerkingen maken en niet een vertegenwoordiger van de uitvoerende macht op basis van ongegronde argumenten. Overigens is de verwijzing in de bestreden beslissing naar artikel 4, § 2, eerste lid, van de programmawet van 27 december 2007 (lees: 2006) foutief, aangezien hier geen vaststellingen door de magistraat worden betwist, maar de inhoud van het verslag. Er wordt dan ook een recht betwist dat door magistraten gewaarborgd moet worden, namelijk het recht op een eerlijk proces.

10. De verwerende partij repliceert dat de Commissie voor de gerechtskosten geen vertegenwoordiger van de uitvoerende macht is, maar een administratief rechtscollege in de zin van artikel 161 van de Grondwet. Administratieve rechtscolleges die worden opgericht door de wet, worden geacht niet onder de uitvoerende macht te ressorteren, maar een eigensoortig statuut te hebben. De Commissie voor de gerechtskosten is dan ook wel degelijk bevoegd om het dossier te onderzoeken en om te oordelen of de verwerende partij geen kennelijk onredelijke beslissing heeft genomen.

11. In zijn memorie van wederantwoord antwoordt de verzoeker daarop dat de stelling dat de Commissie voor de gerechtskosten als administratief rechtscollege uitspraak doet, niet ter zake is, aangezien het de minister van Justitie of zijn vertegenwoordiger is die de betwisting formuleert en die zich voor deze betwisting baseert op de inhoud van het onderzoek, hetgeen een schending inhoudt van de Grondwet. Het gegeven dat de Commissie als een administratief rechtscollege uitspraak doet en in deze uitspraak de schending van de Grondwet niet erkent, neemt niet weg dat de verzoeker in zijn cassatieberoep voor de Raad van State opnieuw deze schending door de minister van Justitie of door zijn vertegenwoordiger als middel kan opwerpen. Er anders over oordelen zou ertoe leiden dat een administratief rechtscollege werd opgericht om de schending van

de Grondwet door zijn hiërarchisch hoger niveau, namelijk de federale overheidsdienst Justitie, onbeteugelbaar te maken.

Beoordeling

12. Artikel 3 van de programmawet (II) van 27 december 2006 luidt als volgt:

“De vorderende magistraat geeft opdracht aan de dienstverlenende persoon, legt de draagwijdte ervan vast en bepaalt de termijn waarbinnen zij moet worden voltooid.

Na uitvoering van de opdracht controleert de vorderende magistraat de kwaliteit van de verleende dienst en de gelijkvormigheid ervan met de tarifiering en stelt de onkostenstaat vast.

Inzonderheid bij vertraging in de uitvoering van de opdracht door de dienstverlenende persoon, bij slechte uitvoering of bij overdreven facturering, welke de aard van de opdracht ook moge zijn, kan de magistraat de onkostenstaat verminderen bij een met redenen omklede beslissing.

[...]”.

Artikel 4 van dezelfde wet luidt als volgt:

“§ 1. De onkostenstaten worden betaalbaar gesteld na taxatie.

Indien de minister of zijn afgevaardigde de vermindering van de onkostenstaat door de magistraat goedkeurt, geeft hij daarvan kennis aan de dienstverlenende persoon die het in § 2, tweede lid, bedoelde beroep kan instellen.

§ 2. Bij betwisting, door de minister van Justitie of zijn gemachtigde, van een vastgestelde maar nog niet betaalde onkostenstaat, geeft hij kennis van de weigering van de betaalbaarstelling aan de dienstverlenende persoon.

De zaak kan dan door de dienstverlenende persoon bij de Commissie voor de Gerechtskosten binnen een termijn van één maand na de kennisgeving bij een ter post aangetekende brief met ontvangstbewijs aanhangig worden gemaakt.

Bij betwisting, door de minister van Justitie of zijn gemachtigde, van een al vastgestelde en betaalde onkostenstaat, kan hij eveneens de zaak bij de Commissie voor de Gerechtskosten binnen een termijn van één maand na de ontvangst van het document bij een ter post aangetekende brief met ontvangstbewijs aanhangig maken”.

Hieruit volgt dat de vorderende magistraat in eerste instantie de onkostenstaat beoordeelt en vaststelt en desgevallend kan verminderen. De

minister van Justitie of zijn gemachtigde kan een door de vorderende magistraat vastgestelde onkostenstaat betwisten. Tegen die beslissing van de minister of van zijn gemachtigde kan een beroep worden ingesteld bij de Commissie voor de gerechtskosten, die als administratief rechtscollege uitspraak doet.

In de memorie van toelichting bij het ontwerp dat heeft geleid tot de zo-even aangehaalde wetsbepalingen wordt gesteld dat de vorderende magistraat een “administratieve eerstelijnscontrole van de kosten” uitvoert (Parl. St. Kamer, 2006-07, nr. 51-2774/1, blz. 9). Hieruit kan worden afgeleid dat de wetgever de controle op en de goedkeuring van de kostenstaat van een dienstverlenende persoon niet beschouwde als een jurisdictionele, maar als een administratieve taak van de betrokken magistraat, zoals ook uitdrukkelijk werd bevestigd door de bevoegde minister tijdens de bespreking in de senaatscommissie (Parl. St. Senaat, 2006-07, nr. 3-1987/4, blz. 10). Een amendement dat ertoe strekte de beslissing van de betrokken magistraat omtrent de onkostenstaat definitief te maken omdat het om een rechterlijke beslissing zou gaan, werd bij de bespreking in de senaatscommissie verworpen (Parl. St. Senaat, 2006-07, nr. 3-1987/2, blz. 5 (amendement nr. 12) en nr. 3-1987/4, blz. 16-17). Anders dan de verzoeker voorhoudt, kan dan ook niet worden aangenomen dat de beslissing van de minister of van zijn gemachtigde om een door de vorderende magistraat vastgestelde onkostenstaat te betwisten, zou indruisen tegen de scheiding der machten en tegen de door de verzoeker aangehaalde grondwetsbepalingen.

De Commissie voor de gerechtskosten werd bij artikel 5 van de voornoemde wet ingesteld als een administratief rechtscollege in de zin van de artikelen 146 en 161 van de Grondwet, dat “kennis neemt van de beroepen ingesteld tegen de beslissingen van de taxerende magistraat en de minister van Justitie inzake het bedrag van de gerechtskosten”. De Commissie heeft van de wetgever de rechtsmacht gekregen om over deze geschillen een jurisdictionele beslissing te nemen, hetgeen inhoudt dat zij zich moet kunnen uitspreken over de gegevens waarop de betrokken magistraat, dan wel de minister of zijn

vertegenwoordiger zich heeft gebaseerd om het terug te betalen bedrag van de gerechtskosten te bepalen. Tijdens de parlementaire voorbereiding van de aangehaalde wetsbepaling werd hieromtrent door de bevoegde minister verduidelijkt dat de Commissie de beslissing van de betrokken magistraat “terzijde [kan] schuiven” en dat zij “de elementen [controleert] op basis waarvan de bedragen werden vastgesteld (tarieven, verrichte uren, kwaliteit van het werk, enzovoorts)” (Parl. St. Senaat, 2006-07, nr. 3-1987/4, blz. 10).

Uit dit alles kan worden afgeleid dat, anders dan de verzoeker in het middel voorhoudt, zowel de minister en zijn gemachtigde als de Commissie voor de gerechtskosten kunnen steunen op dezelfde gronden als degene waarop de vorderende magistraat zich kan baseren, namelijk de criteria bedoeld in artikel 3 van de voormelde wet, en dat zij bijgevolg de kwaliteit van de verleende dienst kunnen beoordelen, alsook de gelijkvormigheid ervan met de tarifiering.

13. In zoverre de verzoeker de schending van artikel 144 van de Grondwet aanvoert, moet worden vastgesteld dat de wetgever de Commissie voor de gerechtskosten heeft ingesteld als een administratief rechtscollege in de zin van de artikelen 146 en 161 van de Grondwet, dat “kennis neemt van de beroepen ingesteld tegen de beslissingen van de taxerende magistraat en de minister van Justitie inzake het bedrag van de gerechtskosten”. De wetgever is er impliciet van uitgegaan, gelet op artikel 145 van de Grondwet, dat deze geschillen betrekking hebben op politieke rechten in de zin van de voormelde grondwetsbepaling. Zoals het Grondwettelijk Hof in zijn arrest nr. 188/2009 van 26 november 2009 heeft vastgesteld (overwegingen B.7.1 tot B.7.4), wordt met de gerechtskosten beoogd een dienstverlenende persoon te vergoeden die werd gevorderd om bij te dragen tot de goede werking van de openbare dienst van het gerecht en vermocht de wetgever geschillen met betrekking tot deze gerechtskosten aan te merken als betwistingen met betrekking tot politieke rechten.

14. Het tweede middel is niet gegrond.

C. Derde middel

Standpunt van de partijen

15. In een derde middel wordt machtsafwending aangevoerd.

De verzoeker argumenteert dat uit de bestreden beslissing zeer duidelijk blijkt dat de Commissie voor de gerechtskosten haar beoordelingsbevoegdheid heeft misbruikt en dat het haar enige bedoeling was om te voldoen aan de budgettaire behoeften van de minister van Justitie. De deskundigen in strafzaken hebben overeenkomstig artikel 1 van het koninklijk besluit van 28 december 1950 houdende algemeen reglement op de gerechtskosten in strafzaken recht op een vergoeding die evenredig is aan de waarde van hun prestaties. De Commissie creëert het begrip van een zogenaamd “normaal diligent expert” om te besluiten dat de verzoeker niet aan deze kwalificatie zou voldoen, zonder dat de bijbehorende criteria worden geformuleerd. Aangezien dit begrip niet duidelijk omschreven wordt, is de bestreden beslissing aangetast door machtsafwending.

16. De verwerende partij repliceert vooreerst dat het middel onontvankelijk is, aangezien de Commissie voor de gerechtskosten geen bestuursorgaan is, maar een administratief rechtscollege. De Raad van State is niet bevoegd om een onderzoek te voeren naar de vraag of er sprake is van machtsafwending, aangezien dat een beoordeling van de zaak impliceert en omdat artikel 14, § 2, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, in tegenstelling tot hetgeen bepaald is voor beroepen tot nietigverklaring, niet voorziet in de mogelijkheid om een beslissing wegens afwending van macht te vernietigen.

Ten gronde stelt de verwerende partij dat zelfs indien het middel ontvankelijk zou zijn, de verzoeker op geen enkele concrete wijze

aantoont dat er sprake is van machtsafwending, aangezien hij enkel poneert dat het doel van de Commissie voor de gerechtskosten erin bestaat om te voldoen aan de budgettaire behoeften van de minister van Justitie. De Commissie heeft enkel geoordeeld dat uit het dossier kan worden afgeleid dat de verzoeker niet gehandeld heeft als een normaal zorgvuldig persoon, geplaatst in dezelfde omstandigheden. Voor een dergelijke vaststelling moeten geen vaste criteria worden aangegeven. De feitelijke vaststellingen die de Commissie tot dit besluit hebben gebracht, werden in de bestreden beslissing opgenomen.

17. In zijn memorie van wederantwoord stelt de verzoeker dat de verwerende partij niet uiteenzet hoe een normaal zorgvuldig persoon een verslag zou hebben opgesteld dat voldoet aan de vereiste van volledigheid, onafhankelijkheid en rechten van verdediging en hoe die handelwijze verschilt van de handelwijze van de verzoeker. De minister bekommert zich niet zozeer om de correcte aanrekening van erelonen, maar wil vooral budgettair optreden, hetgeen kan worden afgeleid uit de arbitraire wijze waarop de ereloonstaat telkens met één derde wordt verminderd. Het gegeven dat men niet kan aantonen hoe een normaal zorgvuldig deskundige dan wel zou hebben opgetreden, versterkt deze vaststelling. De ereloonstaat wordt oppervlakkig beoordeeld en bij een vermindering worden argumenten telkens uit dezelfde voorraad gehaald. Daarbij wordt geen rekening gehouden met het gegeven dat een deskundige uiteindelijk wordt aangesteld om bij te dragen tot een goede rechtsbedeling met oog voor de rechten van alle partijen.

Beoordeling

18. Uit de beoordeling van het tweede middel is reeds gebleken dat de Commissie voor de gerechtskosten werd opgericht als een administratief rechtscollege. Tegen haar beslissingen staat een cassatieberoep open bij de Raad van State op grond van artikel 14, § 2, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State. In de voormelde wetsbepaling wordt evenwel geen melding gemaakt van machtsafwending als grond voor de nietigverklaring van deze jurisdictionele

beslissingen, anders dan het geval is voor het beroep tot nietigverklaring bedoeld in artikel 14, § 1. Nog daargelaten de vraag of een administratief rechtscollege als de Commissie voor de gerechtskosten over een beleidsvrijheid beschikt zoals die eigen is aan een orgaan van actief bestuur en waardoor machtsafwending mogelijk zou zijn, moet worden vastgesteld dat de Raad van State binnen het bestek van de in artikel 14, § 2, opgesomde vernietigingsgronden de bestreden beslissing niet op die grond vermag nietig te verklaren.

Het derde middel is niet ontvankelijk.

D. Vierde middel

Standpunt van de partijen

19. In een vierde middel wordt de schending aangevoerd van artikel 491 van het Strafwetboek.

De verzoeker stelt dat in de bestreden beslissing wordt voorbijgegaan aan het gegeven dat in geval van een veroordeling in een strafzaak de gerechtskosten ten laste worden gelegd van de verdachte en, in geval van vrijspraak, ten laste van de burgerlijke partij. De minister vordert deze kosten terug alsof ze aan de deskundige zijn uitbetaald, in strijd met artikel 491 van het Strafwetboek. De verzoeker meent dan ook dat er vragen rijzen omtrent de aangehaalde wetsbepaling.

20. De verwerende partij repliceert dat artikel 491 van het Strafwetboek enkel de strafmaat vastlegt van veroordelingen wegens het wanbedrijf van misbruik van vertrouwen en dat niet valt in te zien hoe deze bepaling kan zijn geschonden. Het middel is dan ook onontvankelijk.

Ten gronde stelt de verwerende partij dat de kritiek van de verzoeker, dat de partij die tot de kosten wordt veroordeeld soms meer betaalt dan

dat de deskundige heeft ontvangen, onjuist is. Wanneer de beklaagde kosten betaalt die naderhand door de Commissie voor de gerechtskosten worden verminderd, worden die door de ontvanger terugbetaald.

21. De verzoeker stelt in zijn memorie van wederantwoord dat er geen enkele aanwijzing is dat een eventueel saldo daadwerkelijk wordt terugbetaald door de ontvanger. Het is aan de verwerende partij om hierover nadere toelichting te geven. In het administratief dossier is daarvan alleszins geen spoor terug te vinden.

Beoordeling

22. Artikel 491 van het Strafwetboek luidt als volgt:

“Hij die ten nadele van een ander goederen, gelden, koopwaren, biljetten, kwijtingen, geschriften van om het even welke aard, die een verbintenis of een schuldbevrijding inhouden of teweegbrengen en die hem overhandigd zijn onder verplichting om ze terug te geven of ze voor een bepaald doel te gebruiken of aan te wenden, bedrieglijk verduistert of verspilt, wordt gestraft met gevangenisstraf van een maand tot vijf jaar en met geldboete van zesentwintig frank tot vijfhonderd frank.

De schuldige kan bovendien worden veroordeeld tot ontzetting van rechten overeenkomstig artikel 33”.

De verzoeker beperkt zich ertoe op te merken dat hij zich vragen stelt omtrent deze wetsbepaling, veeleer dan toe te lichten hoe de door hem aangehaalde wetsbepaling door de bestreden beslissing geschonden zou zijn. Bij artikel 491 van het Strafwetboek wordt het misdrijf van misbruik van vertrouwen omschreven en wordt de bijbehorende strafmaat vastgesteld. De Raad van State ziet niet in hoe deze wetsbepaling impliciet of uitdrukkelijk door de Commissie voor de gerechtskosten zou zijn toegepast of hoe de Commissie in de bestreden beslissing deze bepaling zou hebben miskend.

Indien het middel zo zou moeten worden begrepen dat er sprake zou kunnen zijn van misbruik van vertrouwen omdat de kans bestaat dat

van de in het ongelijk gestelde partij in de strafprocedure meer wordt gevorderd dan aan de deskundige wordt betaald, valt niet in te zien hoe het al dan niet terugbetalen van een saldo aan de in het ongelijk gestelde partij kan worden toegerekend aan de bestreden beslissing.

Het vierde middel kan niet worden aangenomen.

BESLISSING

1. De Raad van State verwerpt het cassatieberoep.

2. De verzoeker wordt verwezen in de kosten van het cassatieberoep, begroot op 175 euro.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van 29 maart 2012, door de Raad van State, IXe kamer, samengesteld uit:

André Vandendriessche,	kamervoorzitter,
Daniël Moons,	staatsraad,
Jeroen Van Nieuwenhove,	staatsraad,
bijgestaan door	
Tiny Temmerman,	griffier.

De griffier

De voorzitter

Tiny Temmerman

André Vandendriessche